

חכמת שלמה

תורות של ר' שלמה קרליבך

פרשת בלק תשע"ב

ואני רוצה לתת לך מוסר עכשיו. זאת הטובה הגדולה ביותר שאי פעם עשיתי בשבילך. אני החבר הכי טוב שלך, לכן אני חייב לומר לך, אני כבר לא יכול לשבת בשקט, אני מוכן לתת לכולכם מוסר, אבל עכשיו זה הזמן? איך אתה יודע מתי זה הזמן? מה אנחנו יודעים על אנשים אחרים? אנחנו יודעים כ"כ מעט..

אני רוצה לומר לכם אנחנו לא יודעים כלום, ואנחנו גם לא יודעים באמת את העומק של התורה אני יספר לכם סיפור:

כאשר הבעל שם טוב הקדוש לקח את הרב הקדוש, 'רבי צבי', לחתן, הוא שלח את בעל 'תולדות יעקב יוסף' לבחון אתו ולראות אם הוא יודע משהו.

כשבעל 'התולדות' חזר, שאל אותו הבעל שם טוב: נו מה יש לך לספר עליו? ענה לו: 'שאלתי אותו בכל המסכתות ובכל חלקי השולחן ערוך שאלתי אותו הכל'

'מה הוא ענה? אמר לו בעל 'התולדות' – 'הוא תמיד אמר שהוא לא יודע שאל הבעש"ט: 'האם היה משהו שהוא כן יודע?'

– 'לא, לא היה אפילו פעם אחת שהוא אמר שהוא יודע'. אמר לו הבעל שם טוב: 'גוואלד, איזה חתן גדול! איזה חתן!'

כל מה שאמרנו הוא טוב אבל מצד שני אם אני אומר על כל דבר – 'אני לא יודע' זה גם רע.

אשאל שאלה מטופשת: האם אתה בטוח שהשם בחר בך? האם אתה בטוח שאתה יהודי? אני ממש צריך להיות בטוח. אני לא יכול לומר אני לא יודע.

בעל מי השילוח אומר צריך שתהיה לאדם 'תקיפות' כלומר מין כוח פנימי חזק ולומר 'אני כן יודע!'.

בפרשתנו השבוע אנו קוראים על בלעם שרצה לקלל את עמ"י במדבר, ובזמן שרצה לקלל את עם ישראל (מול בלק שהשכירו לצורך הדבר), ה' הכניס לפיו ברכות ולא נתן לקלל.

אחת הברכות שבלעם מברך את עם ישראל – "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל" אומר הרבי בעל 'מי השילוח' – שניחוש מרמז על עקשנות ויציבות, וקסם זה דבר מאוד לא יציב ומתנדנד, ומוסיף ואומר שיש מצבים שונים וכ"א צריך לדעת את הדרך שלו לרגע הזה. זה היה ברכת בלעם לעם ישראל, שכל אחד ימצא את שורש נשמתו בכל רגע ובכל מקרה וילך בדרך הנכונה – או בעקשנות או בזרימה.

יש תורה נפלאה ועמוקה של ר' שלמה קרליבך על דברי 'מי השילוח' האלו יש שני בחינות באדם, יש דברים שאנחנו

צרכים לעשותם בתקיפות, ויש דברים שצריך לעשותם בביטול ולהיות קשובים למציאות שלפננו:

"הרבה אנשים חושבים: 'אני כ"כ מתוקן אני כל כך גבוה. אני יכול לדבר עם כל אחד בעולם, אני יודע הכל'. כמה טעויות אנחנו עושים שאנחנו מדברים עם אנשים. לפעמים אנחנו אומרים לאדם משהו, ואנחנו בכלל לא מתכוונים לפגוע ברגשות שלו, ועם זאת אנחנו חותכים את נשמתו. האמת היא שאנחנו לא יודעים כלום. אנחנו אפילו לפעמים לא יודעים איך לקבל. לפעמים מישוהו בא אליך ורוצה להגיד לך מילה טובה – ואתה לא יודע איך לקבל את זה. שערך בנפשכם מישוהו רוצה לעשות לכם טובה ואתם לא יודעים איך לקבל את זה....

חברים: אני רוצה לעשות לך טובה האם אני יודע שזה טוב בשבילך? מה אני יודע!

למשל אחד אומר: 'תשמע, ראיתי שעשית משהו רע

רבי נחמן אומר שהכלי לאור הוא כשזוברים ומתגברים על המניעות והקשיים

ברור לי שאני צריך לשמור שבת! ברור לי שזאת אשתי! ברור לי שאלו ילדי! ברור לי שאני צריך להיות בארץ ישראל! ברור לי שהשם נתן את ארץ ישראל ליהודים! אין לי שום שאלה ברור לי כל-כך. אין אפילו מילימטר של ספק בליבי." עד כאן דברי ר' שלמה קרליבך.

נחזור לדברי בעל 'מי שילוח' של פרשתנו – יש מצבים של תקיפות ויש מצבים של שפלות והכנעה כלפי השני. וברכתו של בלעם הייתה שנזכה לכוון תמיד לדרך הנכונה של המקרה הזה.

יוצא לנו מכאן שיש דברים ומצבים שאנחנו צרכים את השפלות והביטול, בזמן שאנחנו מדברים עם אנשים – מה אנחנו יודעים מה עובר על השני בלב, וצריך להרגיש ביטול ושפלות כלפי כל אחד מ ישראל – 'לא כל יהודי קדוש, כל יהודי הוא קודש קודשים'. ולכן אנחנו צרכים זהירות שאנחנו מדברים עם יהודי שמא נפגע בו וצריך הרבה הרבה תפילות שלא יפגע לפני שאנחנו נגשים ליהודי לדבר אתו דברים עמוקים לנפשו.

אבל יש את הצד השני של 'תקיפות' – בדברים שאין שום שאלה ודברים ברורים, כמו לשמור תורה ומצוות שכבר את זה כתוב בתורה. ואנחנו צרכים לצעוק בקול גדול שה' הוא מלך בברור ואין לנו שום ספק. ולומר לכל אחד בברור שאין לנו צל של ספק בתורה הקדושה שהיא אמיתית וניתנה לנו מה' וכל הספרים של הצדיקים זה אמת גמורה.

סיפור נשמה

שסיפר ר' שלמה קרליבך

באמצע חודש אלול הודיע ר' לוי יצחק מברדיטשב שהוא מחפש בעל תוקע לראש השנה. כל מי שרוצה לזכות בכבוד הגדול צריך היה לבוא להיבחן. ר' לוי יצחק לא רצה רק לשמוע איך הוא תוקע אלא גם לדעת מה הוא מכוון כשהוא תוקע...

התקבצו ובאו כל מני 'מקובלים' לפני ר' לוי יצחק, הם תקעו לפניו וסיפרו לו על הכוונות שהם מכוונים: צירופים שונים של אותיות שם השם, וכו', גוואלד... אבל לכולם אמר ר' לוי יצחק: 'אני מודה לכם מאוד באמת אבל...' איך אומרים היום – 'אל תתקשרו אלי, אני אתקשר אליכם'.

לבסוף מגיע תורו של אחרון המועמדים – שואב המים מושי'לה...

הוא עומד שם רואים שהוא מתבייש להיכנס, לבסוף הוא נכנס ומתחיל לתקוע. גוואלד איזו עוצמה! איזו צלילות! אין ספק הוא הטוב מכולם.

לאחר שסיים, שואל אותו ר' לוי יצחק: 'מושי'לה אתה תוקע כל כך יפה. אבל תגיד לי על מה אתה חושב כשאתה תוקע?' מושי'לה נבוכ: 'רבי אני לא יכול להגיד לכם לא נעים לי זה משהו מאוד אישי'.

אומר לו ר' לוי יצחק: 'אתה יודע מבחינתי כל מה שתחשוב זה בסדר, אבל הלא התנאי הוא שתספר לי על הכוונות שלך בזמן שאתה תוקע'. כנראה שלאחר ששמע על הכוונות הנשגבות של המקובלים שהיו לפניו התבייש מושי'לה לגלות... אבל הרבי לא הניח לו. לבסוף אמר 'אגיד לכם את האמת רבי...'.

אני רוצה שתדעו, שמעתי את הסיפור הזה מהרבי מבובוב, בליל ראש השנה וכשסיפר את הסיפור התפרץ בבכי ולא יכול היה להפסיק...

ובכן כך אמר שואב המים: 'רבי אני מתבייש לספר לכם אבל אתם מפצירים בי מה אני יכול לעשות...'.

ובכן יש לי שבע בנות לחתן ואין פרוטה בכיסי אני ממש לא יודע מה לעשות אז כשאני תוקע בשופר...

נאנח מושי'לה אנחה עמוקה מני ים ואמר: 'כשאני תוקע בשופר רבי בליבי אני זועק: 'ריבנו של עולם! אנא! עשה למען בנותי! עזור לי לחתן אותן!'